

Mariborsko gledališče pa je dalo domačim pisateljem tudi pobudo k dramatičnim poskusom. Nekateri so doživeli svoj krst deloma celo na mariborskem odru: Majcen, Remec, Leskovec... drugi pa počivajo v miznicah mariborskih literatov in dozorevajo.

Mariborsko gledališče je še povečalo svoj pomen s tem, ko je razširilo svoje področje tudi na Celje in Ptuj, kjer vrši na gledaliških deskah kulturno misijo.

Ko merimo na slovensko kulturo s stališča mariborskega odra, ne smemo pozabiti njegovih glasbenih zaslug. Imeni Parma in Mitrović bosta pomenili še za dolgo dobo najvišjo stopnjo glasbene kulture v Mariboru. (Prim. o tem Druzovičev spis «Deset let slovenske glasbe v Mariboru», Časopis Zgod. društva 1928, str. 235—242.)

V neizmerno težavnih razmerah in gospodarskih neprilikah je mariborsko gledališče vendarle «raslo v slovensko kulturo», čeravno si ni bilo vsekdar točno na jasnem glede svojih narodno-kulturnih nalog in je bilo včasih prisiljeno h grobim koncesijam (gostovanja nemških burk), ker ni našlo v slovenskih krogih dovolj materijelne in moralne podpore. To pa je poglavje zase, ki govori o Mariboru v gospodarskem propadanju in o njegovem kulturnem mrtvi!u.

P. S t r m š e k.

KRONIKA

Slovstvene nagrade v Italiji. — Navada slovstvenih nagrad je v Italiji precej nova, a se bolj in bolj udomačuje. «Il Consiglio dei Dieci» (Svet desetorice, t. j. desetorice najbolj znanih današnjih pisateljev) je podelil svojo nagrado knjigi «Tutta Frusaglia», ki jo je napisal Fabio T o m b a r i. Frusaglia je tipična pokrajina v Romagni ob Adriji, kjer se vrši vseh 55 novel, sestavljenih z nenavadno slovstveno večino in silo. «I Convivanti di Bagutta» v Milanu so priznali svojo nagrado Vincenzu C a r d a r e l l i j u za knjigo «Il Sole a picco». V njej opisuje Cardarelli svojo Etrurijo zelo samosvoje, živahno in krepko. Rimska «Italia Letteraria» je koncem januarja nagradila roman «Mozzo», ki ga je spisal Pietro G a d d a. Dejanje se vrši v Liguriji. V središču stoji deček, ki ga morje kliče na ladjo, dokler ga ne zvabi. Ozadje tvorijo pestri ribiški in trgatveni prizori z očarljivo pokrajino. Kakor se vidi, zmagujejo v slovstvenih tekmah dela, ki umetniško oblikujejo vonj domače grude, njeno moč in njeno zdravje.

A. B u d a l.

Mahnič je mahnil iz Mantove. — Mantovski profesor B a r t o l o m e o C a l v i je nedavno objavil razpravo o Gregorčiču kot izvleček iz šolskega izvestja tehničnega zavoda (realke) v Mantovi za šolsko leto 1928/1929 z naslovom «La sventura di Iefte in Giuseppe Parini e nello Sloveno Simone Gregorčič» (Tipografia della Casa Editrice «Mussolinia», Mantova, strani 28). Poroča kratko — ne zmerom točno — o Gregorčičevem življenju, ki ga vzporeja s Parinijevim: oba da sta bila prisiljena duhovnika, obeh domišljija je rada pesniško obletala ljubezenske snovi, obema se je marsikaj očitalo glede pohujšljivosti nekaterih pesmi. Precej po Mahničevo presoja Calvi pesmi «Njega ni», «Izgubljeni cvet», «Slovo», «Svarilo», «Na semnji», «Le plakaj», «Tri lipe», «Nevesti», «Romarica», «Moje gosli» in «Pastir». Sorodnost med Parinijem in Gregorčičem vidi tudi v tem, da se obema toži po preprostem življenju na kmetih. O Gregorčičevem črnogledju, ki se mu zdi hujše kot Leopardijevo, misli drugod posebej razpravljati. Natančnejše primerja, kako sta oba pesnika uporabila Jeftejevo zgodbo iz svetega pisma. Čudi se, da je mehki, čuvstveni Gregorčič zajel dogodek precej pripovedno in osredotočil svojo pesnitev ob Jefteju samem, ne ob njegovi

zgodovine — razvoj slovenskega tiskarstva — kriči tu po skrbi in po zanimanju, še bolj pereča pa so težka vprašanja sodobnega knjižnega in kulturnega življenja: brez konca in kraja je gradiva, v katero naj bi Slovenski tisk še s polnimi prgišči zajel.

L. M r z e l.

Desimir Blagojević: Karneval anđela. Pesmi. «Narodna misao», Beograd 1950. Str. 84.

Precej obsežna pesniška zbirka D. Blagojevića vsebuje pesmi ekspresionističnega izražanja in modernistične šole. Zbirka priča o pesnikovi neurejenosti, izrazni kaotičnosti, prenatrpanosti nepesniških stilizmov in izraza, ki trpi zaradi preobložene, pesniško neverjetne in nelogične metaforičnosti. Predvsem pa je zbirki v kvar vsebinska monotonija, ki se kaže v vedno ponavljajočih se vsebinskih celotah. Vsebina zbirke je ljubezen, ki jo nekajkrat prepleta religiozen motiv. (Seveda bolj kot liričen pripomoček!) Formalni znak zbirke je pač prosti ritem, nemelodioznost, stilna neuglajenost, pomanjkanje gradbe pesmi in vsi znaki «modernistične» poezije. Najbolj očitna je pesnikova neemociionalnost in suha miselna gradba pesmi, figur in vsebine. — Naslov zbirke kaže pesnikovo težnjo po zunanji učinkovitosti, ki je prav tako očita v knjigi, kjer naslovi pesmi nikakor ne soglašajo z vsebino. Značilni so tudi zgolj frapantni naslovi (n. pr. Andeoski prosjaci, Proljeće u dva oka, Ljubavno nebo, Ljubav se nevidljivo smeši, Ivanjska pesma o devicama, Suncokret u rupici jesenjeg kaputa itd.) Blagojevićev ekspresionizem je zgolj zunanji in ni njegov notranji svet; zato je mrtev in brez toplote. Najbolj moti pač nepesniška artistika, ki je danes že obrabljeno nesodobna. Meditativnost ubija primarnost izraza in spreminja pesmi v dolgovozna premišljevanja. Najbolj očita pa je v pesmih nejasnost in nelogičnost, kar kaže, da je pesnik slepo metal podobo ob podobo brez notranje pesniške nujnosti. (N. pr. «Preće li i noć ovaj prag — i likom zaviri u svetlo, — bi ćeš ko mladić, ko san opet joj je drag, — jer devojačko telo u noć tako žudi — i cvet je rumen i zanesen.» Str. 40. Ali: «O da smo bleđi, bleđi — i kad se nebo zasrebri — i povest toplu kažu naše stope.» Str. 45. Ali v pesmi «Hitac ukletog streleca na pohod bela proleća» [!]: «Kod uzrujanih ruža — začutao sam, — pa prislušnuo mladenački cik, — kod uzrujanih ruža — prigušio sam, — pa okriatio moj tihi klik.» Str. 46.) Na tak način je uglašena vsa pesniška zbirka.

Naslovna slika moti in je brez pomena.

Anton Ocvirk.

Prof. J. Orožen: Učbenik ruskega jezika. V Ljubljani 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. 240 + IV. str.

Na tem mestu ne morem podrobneje razpravljati o metodičnih in slovniških napakah Orožnove knjige, kar bi lahko storil samo v strokovnem glasilu. Za širše čitateljske kroge zadošča, ako navedem, da je avtorjeva ruščina precej pomanjkljiva. Tako se rabijo v spisovnem jeziku nemogoče oblike: acc. sing. ženskega zaimka «samú» namesto «samojó» na str. 85., «u ego net» namesto «u nego» na str. 24., «romani Zoli» (Zolajevi str. 64), dasi se priimek ne sklanja itd. Slovarček na koncu knjige navaja neobstoječo besedo «uzá» (obnožje — 250). Še Dalijev izčrpan slovar jo ima samo v pomenu «obnožka», t. j. obujka, onuča. Pripombe k berilu vsebujejo garostasen prevod nom. plur. zaimka «te» kot acc. sing! («Te, kto dostojnej» v Blokoví pesmi na str. 105., prip. 18.). «Ratnyje ljudi» (86) niso «bojeviti», ampak «vojščaki». «Pročil dobroje duše device» pri Koljcovu (55) pomeni «hotel, obljuboval», ne pa «štedil». «Lihije» godci (219) so «pogumni, prevzetni» in jih ne gre prevajati s «hudobni». Seveda je «lihoj razbojnik» — hudoben, «lihiye konji» pa so samo «iskri». Tlačan, navaden kmet, ki ga je imel mali S. Aksakov za dedka («djádjka»), vendar ni bil «prefekt, nad-